

—'Όχι, ἀρχηγέ μου, ἡ λύπη πού αἰστανθήκα αὐτὴ τῆ στιγμῆ εἶναι τόσο ἀπειρη πού ποτέ δὲ θά ζητήσω νὰ τὴν αἰστανθεῖ καρδιὰ ἄλλου ἀνθρώπου... αὐτὸ τὸ θέαμα μούβγαλε κάθε ιδέα ἐκδίκησης.

Καὶ τὸ χέρι του δείχνει τὸν ὀρίζοντα· ἡ νύχτα πέφτει... παντοῦ μακριὰ φωτιές σφρῶνουνται, φανταστικές, ματωμένες... σύννεφα ἀπὸ καπνὸ σὰ νὰ θέλουν νὰ οἰξουν τὰ χωριά στὸ σκοτάδι... ἀνεβαίνουν καὶ κρύβουν μαζί τις τρολλές ὠμότητες αὐτονοῦ τοῦ πολέμου... καὶ οἱ δύο ἀξιωματικοί, ὄρθοι στὴν κορφή κώβου βαθεῖα τὴ δυστυχία πού ἀγκαλιάζει τὸν κόσμο.

Ἄξαφνα, πίσω τους, ἀπὸ τὴν ἄκρη ἑνὸς δάσους εἴκοσι φωτιές πετοῦν, εἴκοσι κρότοι ἀκούγονται ξεροὶ καὶ ποταψόδεις... Ὁ ἀρχηγὸς ἔκανε μιὰ κίνηση προφήτου.

—'Ἡ φωτιά θά ἐξαγνίσει τὴ φωτιά ἐκεῖ κάτω... πρέπει... μὲ τὴ φωτιά καὶ μὲ τὸν πόλεμο θά σκοτώσουμε τὸν πόλεμο γιὰ πάντα.

Σύρα

Μετάφρ. GRAZIELLA

ΑΠΟ "ΤΗΣ ΖΩΗΣ Τ' ΑΠΟΜΕΣΗΜΕΡΟ,

ΜΕΡΩΜΕΝΟΣ ΓΛΑΡΟΣ

Μὲ πάπιες σεργιανῶς μέσ' στήν ἀλλή,
Γλάσε, πὸν τὰ χερά σου ἔχουνε κόψει,
Τ' ἄμορφο ἐσὺ, περιήγαγο πούλι
Τρισόσκημο κατὶ μοιάζεις στήν ὄρη.

Πές μου, γιωχέ μου, ἐκεῖ πὸν σὰν παπὶ
Τοὺς βούρκους διασκελίζεις ἄλλη μέρα,
Δὲ σὲ περνάει ποτέ σου μιὰ ἀστραπή
Πόθου γιὰ τοῦ πελάγου τὸν ἀγέρι;

Γιὰ πέταγμα ἀπὸ πάνω ἀπ' τὸ πανί
Τῆς θάρκας κι ἀπὸ κῆματ' ἀφρισμένα;
—'Αχ, ναί! μὲ μιὰ σιγγιλή μου 'πε φωνή,
Μὰ πῶς, μὲ τὰ χερά μου πᾶ κομμένα;

Αἴγερα, Αἴγοντος τοῦ 1919.

ΖΕΦΥΡΟΣ ΒΡΑΔΥΝΟΣ

ΑΤΤΙΚΗ ΝΥΧΤΑ

Καθάριος οὐρανὸς ἀπὸ κροισιάλλι
ρεβιάζιο, ἔλου χρυαίζοντε ἰσότηρια.
κι ἀπάνω ἀπ' τοῦ βουνοῦ τὴ ράχη ἀγάλι,
λεγκὰ διὸ νέγη, σὰ δὺν περισσότερο,
ὄνειροταξιδεύουν στήν ἀγκάλη
τοῦ ἀλείρου... Παγγιδιαρίζε τὰ γέρετα
τὸ ἀμμονδερό χε'δεύουν περιγιάλι
σὰν ἔβλα δροσερὰ νεραΐδοχέρια.
Τὸ κῆμα κοιμισμένο ξεποστάνει
σὴν ἀγκάλια τῆς ἀπιστῆς γαλήνης,
πὸν μάγια δολερὰ ὡς τὸ τέλειο σπαινεῖ,
καὶ πρὸς τὴ ράχη τοῦ βουνοῦ τὴν ἴοια
γέρνει ἢ μαλαγχολία τῆς Σελήνης
πίσω ἀπὸ κῆμα μαύρα κυπαρίσσια.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

ΚΟΚΚΙΝΑ ΦΥΛΛΑ

Ο ΚΑΛΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ich vergebe dir, was du mir tatest;
dass du es aber dir tatest, - wie
Könnte ich das vergeben!

NIETZSCHE

Ὁ καλὸς ὁ Μάρτης ἔχει σηκώσει ἓνα λονιουδέ-
νιο πρόχομα τριγύρω ἀπὸ τὴν ἐρημιὰ μου. Κάθε
σαΐτιὰ πὸν ῥίχνει κατὰ πάνω μου ὁ Εἰκοστός Αἰώ-
νας, περνάει μέσ' ἀπὸ τις ἀνθισμένες αἰώνιες κε-
ρασιές καὶ μὲ βρίσκει σὰν ἓνα μωρομένο χε'δι — ἔ-
τσι πὸν κ' ἡ πῶδ σκληρὴ σκέψη γίνεταί σὰν τὸ γ-ὄς
τοῦ ἡλιοῦ, θφαν, τὸ πρωτὶ, χρωματίζει τις ὠραίες
γλυσιίνιες πὸν ἀροσοαλεύουν κρεκασιμένες ἀπὸ σι-
γίλια μενεξελιά πάνω ἀπ' τὸ παραθύρο μου...

Ὅμως, τὸ βράδυ, κάτω ἀπὸ τὸ πασχαλινὸ φεγγά-
ρι, εἶχα ἀκουμπήσει τὸ κεφάλι μου σὴν ποδιά της
καὶ τῆς ἔλεγα μιὰν ἱστορία τῆς καρδιάς μου, μὲ τὸ
σῆθος πλημμυρισμένο ἀπὸ θύμησης ἀνακατεμένες
μὲ τις πικρογλυκές μουσοβολιές τοῦ περβολιοῦ μας.

Κόκκινη Κυρά, τῆς ἔλεγα, γλυκειὰ μου φιλενά-
δα, σήμερα ἔχω μιὰ θλιμμένη ψυχὴ. Μελισσοῦδὶ μου
τριγυροῦν τὴν καρδιά μου οἱ διαταγμαί...

... Πῆτανε μιὰ φορὰ ἓνας καλὸς ἄνθρωπος πούχε
μιὰν ἀγαπημένη γυναῖκα. Τὴν ἀγαπῶσε πολὺ τὴ
γυναῖκα του, καλὴ μου, μὰ καὶ κείνη τὸν ἀγαποῦσε.
Καὶ γὼ τοὺς χωρομόνονα καὶ τοὺς δὺν τοὺς ἔβλε-
πα νὰ κάθουν ἓνα τέτοιο ἀγαπημένο ταίρι. Γιατὶ τοῦ
ἀνθρώπου αὐτοῦ ἡ καρδιὰ χηλοῦσε, τότε, τὸν ἴδιο
ρυνθμὸ μὲ τὴ δική μου. Κ' ἦσαν ὁ πιστευμένος του ὁ
γίλιος, Κόκκινη Κυρά μου...

Μὰ εἶναι δικὸς γρωγὸ, ἀγαπημένη μου, νὰ μὴν
μπορεῖ νὰ ζήσει ἡ εὐτυχία ἀγάπης σὲ διὸ ἀνθρώ-
πιες ψυχές;.. Μιὰ μέρα θυμᾶμαι πὸν τὸν ἔσοξα
σὴν ἀγκάλια σου, τὸν καλὸν ἄνθρωπο, καὶ τὸν ἐφί-
λησα εἶσι πρὸν, πὸν γὰ μάτια μου εἶχανε γεμίσει δά-
κρυμα. Γιατὶ σὸ ἀγαπημένο ταίρι εἶχε πέσει μιὰ πολὺ
μεγάλη δυστυχία, Κόκκινη Κυρά μου!...

Κ' ἦταν ἡ σιγὴ σου τοῦ πολὺ τραγῆ, καλὴ μου, γι-
ατὶ ἐκείνη τὸν εἶχε πληγώσει, τὸν καλὸν ἄνθρωπο,
σὸ δὺν πῶδ ἄγια μέρη τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς: σὴν
ἀγάπη του καὶ σὴν περηφάνια του... Καὶ τὸν εἶχε
πληγώσει μὲ τὸ χέρι τῆς ἀγαπημένης του γυναῖκας...
Τοῦ εἶχε πει πῶς τὴν ἀγάπη της τὴν εἶχε δώσει πῶ
σὲ κάποιον ἄλλον, Κόκκινη Κυρά μου!...

Κι ὁ καλὸς ὁ ἄνθρωπος εἶχε πέσει τότε σὸν πόδι-
της, γλυκειὰ μου φιλενάδα, κι εἶχε κλάψει πικρὴ,
καὶ τὴν εἶχε παρακαλέσει νὰ μὴν τὸν παρατήσει, γι-
ατὶ θά πέθανε. Ὅμως ἐκείνη, μ' ἓνα καταφρονητι-
κὸ χιμῶρελο, γὰν εἶπε νὰ γίνεταί, γιατί πῶδ δὲν ἦ-
τανε δική του. Καὶ κείνος ἤγινε σὰν τρελός, Κόκκι-
νη Κυρά μου!...

Μὰ σὴν πληγωμένην ἀγάπη, καλὴ μου, μιὰ ἄγια
παραστέκει Περρηφάνεια... καὶ γιὰ τὸ τοῦ φίλησα ἔ-
τσι πῶδ τὰ μάτια!.. Ἄγια Περρηφάνεια! Ὅμορφη!
ποτὲ νὰ μὴν ἀφίνεις ἐκείνοὺς πὸν ἡ καρδιά τους
πάει νὰ σπᾶσει ἀπὸ τὰ χιμῶματα τῆς Μοίρας!...
καὶ τοῦ φίλησα πολὺ τὰ δακρυζόμενα μάτια, γιατί
μιὰ ἄγια Περρηφάνεια τοῦ παραστέκει σὸν πόνο, Κόκ-

κινη Κυρά μου!...

“Ομως μιὰ ἀδέσφη καλοσύνη — πῶς τροπώνει σὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου καὶ πῶς οὐ γὰρ οὐ γὰρ πριονίζει τίς ρίζες σου, ἄγια Περιοχήρια!.. Σὰν τὸ δρόν, ἀγαπημένη μου, πῶν τὸ κῶδε ὁ Ξυλοκόπος, σωροβαλιάστηκε κάτω κ' ἡ περιγή ἀνεία τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου... κι δταν πῆγα γιὰ πῶν τοῦ ξαναφιλήσω τὰ μάτια, μοῦπανε πῶς γύρισε — αὐτὸς συχωρεμένος! — εἶπω σὴν ἀγαπημένην σου, Κόκκινη Κυρά μου!...

Καὶ τὰδέσφη πῶν τοὺς κατηγόρησαν καὶ τοὺς ἐσάρκασαν, τοὺς ἐσυχώρεσαν πάλι... κ' ἦταν σὴν τὰ μὴν εἶχε γίνει ἴπια, καλή μου!... Μὰ καὶ γὰρ πῶν δὲν τοὺς κατηγόρησα κι οὔτε τοὺς σάρκασα, τοὺς ἔχω συχωρέσει μὲς σὴν καρδιά μου γιὰ τὸ κακὸ πῶν μοῦ ἔχουν κάνει. Μὰ πῶς μποροῦ νὰ τοὺς συχωρέσω γιὰ τὸ κακὸ πῶν ἴδια τους τὴν γυνή, Κόκκινη Κυρά μου;...

Καὶ πῶρα... τὸν ἀπαντῶ σὸ δρόμο, τὸν καλὸν ἀνθρώπο, καὶ μὲλις, σὴν ἕνας ξένος, τοῖς χαιρέτῳ, καλή μου... “Ομως ἡ καρδιά μου χτυπάει δυνατύτερα καὶ μοῦ γυρεῦει νὰ τὸν ἀγκαλιάσω πάλι, νὰ τοῦ φιλήσω τὰ μάτια μὲ τὸ φιλὶ τῆς συχώριας, ἀγαπημένη μου... Μὰ μιὰ τροπὴ μὲ κρατᾶει, καὶ διαβαίνω σὴν ξένος ἀπὸ κοντὰ σου, Κόκκινη Κυρά μου... ”

Μιὰ τροπὴ πῶν μοιάζει σὴν τὴν ἀγάπη σ' ὠραῖο, μιὰ τροπὴ γὰρ τὸ Ἄσκημο, μὲ κρατεῖ πάντοτε, ἀγαπημένη μου... Μιὰ τροπὴ πῶν ἀπελιπόμενα ζητάει νὰ τῆρε δικαιώσει ὁ σκότισμένος μου ὁ νοῦς, μὲ κάνει πάντοτε εἶσι σκληρὸ γιὰ τὰδέσφη... Πέες μου! τὶ εἶται ἀπὴ ἡ τροπὴ πῶν μὲ μακραίνει ἀπὸ τὰδέσφη, Κόκκινη Κυρά, γλυκεῖά μου ἀγαπημένη...;

Καριερούσα πολλὴν ὥρα γιὰ κάποια παρηγορήτρα ἀπάντηση ἀπὸ τὸ στίμα τῆς καλῆς μου... κι ἄκουγα μονάχα τὰ κρηγομιλήματα τῶν γύλλων καὶ τὴν ἀνάσα τῆς ἀγαπημένης μου, πῶν ἐρχότανε κ' ἐσμιγε μὲ τὴ δικιά μου... γιατί εἶσι πολλὴ εἶχε σκῆφει ἡ ἀγαπημένη μου σὸ τρώσωπὸ μου.

ἨΠαιδί — πῶν ἀποκρίθηκε σὸ τέλος, χαῖδεοντάς μου τὰ μαλλιά — ἰσθὸ παιδί!... ἡ τροπὴ κ' ἡ ἀγάπη τοῦ Ὁραῖου: ἕνα!... Μὰ μόνο ὅποιος δὲ νιώθει τὴ ζωὴ μὲ τὴν καρδιά του, πολεμάει νὰ θρεῖ τὸ γὰρ σὶς πρώτες ἀλήθειες. Γὰρ πῶν σκαπὸ χάνεσαι μὲσα σὶς πλανερὸς δρόμους τοῦ λογικοῦ; Ἐξηγίεται ἡ ἀγάπη ποτὲ μὲ τὰ λόγια τοῦ νοῦ;... Σκληρὸς — καὶ — εἶναι τραχὺς ὁ δρόμος πῶν ἀρεβάζει σὶς βασιλεία τῶν Οὐρανῶν.

... Εἶναι ὠραῖο νὰ θροῖσκει κανεὶς σ' ἕνα ξύλινο μπαλῶνι, κάτω ἀπὸ τὸ πασχαλινὸ φεγγάρι, γερόμενος σὴν ἰσοδία τῆς Ἀγάπης σου, καὶ νὰ τῆς ξεμολογιέται τοὺς κρημοὺς τῆς ζωῆς σου, τὴν ὥρα πῶν οἱ θύνηρες, ἀκαταμέμετες μὲ τὸ πωρωμένο ἀεράκι τῆς ἀνοιχῆς, τοῦ πλημμυρᾶνε τὰ πλατιά του τὰ στήθη.

Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ

Νὰ κοιτάξῃς τὴν οὐσία τῆς οὐσίας, θὰ καταλάβεις πῶς καθαρέδουσα καὶ μισή ψλώσσα τὸ ἴδιο εἶναι.

Ψυχάρης

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ ΣΤΗ ΡΩΣΣΙΑ

[Στὴν Ἀμερικάνικη ἐφημερίδα «Τριμπούν», τοῦ Σαϊόγου δημοσιεύτηκε τὸ παρακάτω ἀρθρο τοῦ ἀμερικανοῦ φιλόλογου Φράνκε Χούντ, πῶν πῆγε μόνος του στὴ Ρωσσία. Μετάφραση τοῦ ἴδιου ἀρθρου τύπωσε κι ὁ δικὸς μας «Ἐργατικὸς Ἀγώνας», τὸ ἐπίσημο ὄργανο τοῦ ἑλληνοσοβιετικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ἑλλάδος].

Οἱ Μπολσεβίκοι καταφέρανε διὰ μεγάλα πράματα: νὰ δημιουργήσουνε στρατὸ ἐργατικὸ πολὺ δυνατὸ καὶ νὰ ἐφαρμόσουν ἕνα ἀξιοθάμιστο ἐκπαιδευτικὸ πρόγραμμα γιὰ τὰ τόσα ἐκατομμύρια πολῖτες τῆς Ρωσσίας. Σήμερα ὁ Κόκκινος στρατὸς πολεμᾷ νικηφόρος σὲ μέτωπο 4500 χιλιομέτρων, καὶ σύγκαιρα ἡ παιδεία τοῦ λαοῦ, γιὰ πρώτη φορὰ στὴν ἱστορία τῆς χώρας, πηδᾷ ἀπὸ προδοδὸ σὲ προδοδὸ κι ὅλα τὰ παιδιὰ ἀπὸ 8 ἴσα μὲ 16 χρονῶν εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ πηγαίνουσι σκολειά.

Οἱ Σοβιετικοὶ ὑπάλληλοι δίνουνε μεγάλη προσοχὴ γιὰ νὰ ἐφαρμόζεται πικέριο τὸ ἐκπαιδευτικὸ κ' ἐκπολιτιστικὸ πρόγραμμα τῆς Νέας Ρωσσίας, περὸτερο ἀπὸ κάθε ἄλλο πρᾶμα. Τὸ ἀξιοθάμιστο ἔργο γιὰ τὴν παιδεία στὴ Ρωσσία, εἶναι πῶς ὅλες οἱ ἀπαιδευτες μάζες μήχανε τώρα σὸ δρόμο τῆς μόρφωσῆς τους. Σὲ καθ' ἑργοστάσιο ἰδρυθήκανε διὰ σκολειά: ἕνα γιὰ τοὺς νέους, κι ἄλλο γιὰ τοὺς μεγάλους στὴν ἡλικία. Ἐξὸν ἀπ' αὐτὰ σὲ καθ' ἑργοστάσιο γίνονται ταχτικά μαθήματα καὶ ὀμιλίες δημόσιες ἀπὸ λογῖς ἐπιστήμονες καὶ λογίους. Ἡ παιδεία δὲ σταματᾷ ὡς ἐδῶ. Ἰδρυθήκανε πολλὰ Πανεπιστήμια γιὰ ὅλους ἐκείνους πῶν δείχνουνε ἰδιαίτερη λαχτᾶρα γιὰ μάθηση καὶ ἱκανότητα στὰ γράμματα, στῖς ἐπιστῆμες, στῖς τέχνες. Τὰ βιβλία βγαίνουνε καὶ κυκλοφοροῦνε χάρισμα σὲ χιλιάδες. Σὲ κάθε σπουδαστὴ δίνουνε χάρισμα τροφὴ στὰ σκολειά καὶ στὰ Πανεπιστήμια. “Ὅλα τὰ ἰδιωτικὰ σκολειὰ καταργηθήκανε, καὶ κάθε παιδί πάνου ἀπὸ 16 χρονῶν ἔχει τέλειο δικαίωμα γιὰ τὴ μόρφωσή του. Ἔτσι ὅλοι οἱ σπουδαστὲς βγαίνουνε ἀπὸ τὸ ἴδιο ἐπίπεδο κ' ἔχουνε τὰ ἴδια δικαιώματα στὰ γράμματα, δίχως νὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ξεδεύουνε μήτε λεφτὸ στὰ δημόσια σκολειά καὶ στὰ πανεπιστήμια. Στὸν κορμὸ τοῦ Τσάρου μονάχα παιδιὰ τῆς καλῆς τάξης βροῖκανε τὰ πάντ' ἀνοχτᾷ νὰ σπουδάσουνε, μὰ ἴσπερ' ἀπὸ τὴν Ἐπανάσταση ἡ πρώτη πρώτη μεγάλη ἀπαιτήση τοῦ Ρωστικοῦ λαοῦ, γιὰ τὴν παιδεία, ἔγινε πραγματικότητα. Εἶναι πολὺ δύσκολο, γιὰ ὅποιον δὲν εἶναι Ρῶσσος, νὰ νοιώσει πόσο μεγάλη εἶτανε ἡ λαχτᾶρα γιὰ τὴ μόρφωση, πῶν δίνεται τώρα σὶς πτωχοὺς Ρῶσσους, σὶς ἐργάτες καὶ σὶς χωριάτες. Σ' ὅλα τὰ χρόνια τοῦ Τσάρου ὅλες οἱ κάτω τάξεις περριμένανε σὰ θάμα νὰ ρθεῖ ἡ ἐποχὴ τῆς γενικῆς πέρα πέρα παιδείας. Τώρα τὸ θάμα αὐτὸ τὸ βλέπουνε πραγματικότητα γινόμενο ἀπὸ τοὺς Μπολσεβίκοις.

«Ὁ προϋπολογισμὸς μας τούτη τὴ χρονιά, γιὰ τὴν Παιδεία εἶναι 7 δισεκατομμύρια ρούβλιων, εἶτε ὁ Λουνατσάρσκις, ὁ Ἐπίτροπος τοῦ Ρωστικοῦ λαοῦ γιὰ τὴν Παιδεία, σ' ἕνα του ἰντερβίου μαζί μου. «Μέσα στὰ διὰ τελευταῖα χρόνια δημιουργήσαμε 7 γιλιάδες καινούρια δημοτικὰ σκολειά στὰ χωριά. Ἄνοιξαμε 3 χιλιάδες σκολειά, μέσης ἐκπαίδευσης, καὶ 12 ἀνώτερα σκολειά, 5 καινούρια Πανεπιστήμια καὶ κάμποσα